

Alte Drucke

**F. IOAN. DVNS || SCOTI, || DOCTORIS SVBTILIS, || ORDINIS
MINORVM, || Theologorum omnium || PRINCIPIS, ||
Disputationes Collationales. || Nuperrime à ...**

Duns Scotus, Johannes

Venetiis, 1580

DISPVATIO. XIX.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150343

ingentem, & talem habeat habitum principium agendi ad illam actionem, sed voluntas beati in patria est ut agens eliciens actum volendi, quo tendit in Deum, aliter non esset liber, igitur si beatus in patria necessario se habeat ad volendum ultimum finem, ita & non possit non velle illud, sequitur & principium agendi illius actus, quod est voluntas de se, necessario se habeat ad istum actum, ergo frustra videtur ponere aliquem habitum, ut voluntas immobiliter & necessario tendit in finem ultimum.

Præterea sicut materia se habet ad formam & actum, ita potentia videtur se habere ad obiectum, quia sicut forma est determinatiua & actuatiua materie, ita obiectum determinat & actuat potentiam, sed materia non potest ita perfici, nec actuari per unam formam, quin appetat aliam, & sit indifferens ad aliam, igitur nec similiter potentia volutiua potest sic determinari per quodcunque obiectum sibi tale ostensum, quin adhuc sit mobilis & indifferens ad illud obiectum volendum.

Præterea, non videtur quod aliquis habitus habeat maiorem rationem immobilitandi & necessitandi voluntatem, quam aliquis habitus respectu alterius potentie, cum voluntas sit potentia magis libera, quam aliqua alia potentia, sed habitus existens in intellectu non potest sic necessitare intellectum in actu sciendi, quin aliquando possit impediri ab actu intelligendi, unde secundum philosophum habens habitum scientie potest impediri ab actu considerandi, ergo multo fortius ut videtur voluntas non potest ne-

cessitari ab aliquo habitu, ita & per illum necessario habeat actum respectu obiecti illius habitus, & sic non videtur, quod voluntas per habitum charitatis necessario velit ultimum finem sibi ostensum.

DISPUTATIO. XIX.

Virum voluntas possit peccare eliciendo contra dictamen rationis recta.

VIRUM voluntas possit peccare eliciendo contra dictamen rationis recte. Quod non videtur. omnis malus est ignorans ex. 3. Ethic. ergo non est malitia in voluntate sine ignorantia in intellectu, ergo voluntas non potest peccare stante dictatione rationis recte. Dicunt quod est duplex ignorantia. scilicet præcedens malitiam, & concomitans, malitia vero potest esse in voluntate sine ignorantia præcedente, sed non sine concomitante ignorantia, & maxime verum est de malitia radicata.

CONTRA hoc arguitur, quod malitia in voluntate non potest careere ignorantia in intellectu primo, quoniam in primo instanti in quo est actus malus in voluntate, est aliquod dictamen sive intellectio in intellectu præcedens naturaliter actum malum in voluntate, licet sit simul duratione. Illud etiam dictamen aut est rectum, aut erroneum. si sit rectum, habet propositum, quod pro illo instanti, pro quo aliquis est malus, non est ignorans, non potest dici, quod dictamen erroneum, quia illud sequitur naturaliter malitiam in voluntate, quæ est causa eius.

Disputat.

per

*Virum supra
dico. 3.*

per responſionem, & oportet q̄ alia intellectio præcedat naturaliter actum in voluntate. ¶ Dicitur q̄ non ſtatim malitiam in voluntate ſequitur error in ratione. ſed quando eſt malitia radicata, illa enim excæcat intellectum, & errat circa principia prædicta, vt dicitur. 6. Ethicorum & ideo in primo inſtanti, in quo eſt malitia in voluntate, eſt dictamen rectum in ratione, ſed poſtquam eſt firmata, tunc corrumpit dictamen rectum, & cauſat errorem in intellectu.

CONTRA, pro illo inſtanti, pro quo voluntas corrumpit dictamen rectum, & cauſat dictamen obliquum in ratione, aut eſt illud dictamen rectum in intellectu, aut dictamen erroneum. ſi dictamen rectum, tunc ſequitur propoſitum, q̄ malitia radicata ſic cum vero dictamine rationis, & ſimiliter ſi tunc eſſet dictamen rectum in intellectu, tunc non corrumpitur illud dictamen rectum. Non poteſt dici, q̄ pro illo inſtanti, pro quo malitia eſt radicata in voluntate, q̄ ſit dictamen erroneum in ratione, quia illud cum cauſatur per dictamen ex malitia in voluntate, naturaliter ſequitur malitiam in voluntate, & actus intellectus naturaliter præcedit.

¶ Præterea, illud quod habet cauſam naturalem ſufficientem producentem ipſum aliam a voluntate, non cauſatur a voluntate, tunc enim idem bis cauſaretur. ſed dictamen erroneum in intellectu habet cauſam naturalem, & ſufficientem aliam a voluntate, vt patet quando dictamen erroneum cauſatur in intellectu per paralogiſmum. Nā per paralogiſmum ſufficienter,

& neceſſario per modum naturæ cauſatur error in ratione. ergo nullus error cauſatur in intellectu a voluntate mala.

DISPUTAT. XX.

Utrum hæc eſſentia diuina, vt hæc, diſtincta a ſe ipſa, vt concipitur ſub omni ratione attributali ſpeciali, ſi primum obiectum intellectus.

UTRUM hæc eſſentia diuina, vt hæc, diſtincta a ſe ipſa, vt concipitur ſub omni ratione attributali ſpeciali, ſit primum obiectum intellectus. ¶ Quod non videtur, quia omnis cognitio ſit per aſſimilationem cogniſcentis ad cognitum, ratio aſſimilationis eſt veritas, probatio, quia veritas eſt adæquatio rei ad intellectum ſiue conformitas, & talis adæquatio, ſiue conformitas intellecti ad intellectum eſt veritas. ergo veritas eſt primum obiectum intellectus ſui, vel eſſentia diuina ſub tali attributo. ¶ Item quod eſt perfectiſſimum in entibus, & aliorum omnium maxime contentium eſt primum obiectum intellectus diuini, quia illud q̄ eſt primum eſt perfectum, ſed diuina eſſentia ſub ratione exemplaris eſt perfectiſſime omnium contentiua, ergo ipſa ſub tali ratione eſt primum obiectum intellectus ſui, & ita vnitas eſt primum obiectum, quia vnitas eſt conformitas exemplaris ad exemplata.

¶ Reſpondetur q̄ hæc eſſentia diuina, vt hæc, eſt primum obiectum intellectus. Quod declaratur ſic, illud debet poni primum obiectum potentie q̄ primo mouet potentiam, & ſub cuius ratione eam mouent omni-